

לכבוד
כבוד השופטת אורלי שמאי-כתב
בית המשפט לענייני משפחה
ירושלים

חוות דעת של מומחה

שם המומחית: חנה סימקין
מעונה: אברהם גרנות 3, ירושלים
כתובת מייל: hannahsimkin1@gmail.com
נייד: 0545391179

ואלה פרטי השכלתי וניסיוני המקצועי:

השכלה:

תואר בוגר בפסיכולוגיה, תואר בוגר בעבודה סוציאלית, תואר מוסמך בהצטיינות יתרה בעבודה סוציאלית. בוגרת קורס מגשרים ובעלת תעודת מגשרת מוסמכת. לימודי SE – סדנת מתחילים רמה 1+2. קורס בתחום הטיפול בילדים ובני נוער עם התנהגויות מיניות לא מתאימות של מיט"ל. קורס הכשרת מטפלים בגישת "התנגדות לא אלימה" (פרופ' חיים עומר). קורס הכשרת מטפלים בגישת "אייכה" (ד"ר איתן לבוב).

ניסיון מקצועי:

החל מאוגוסט 2016 – קליניקה פרטית: טיפולים פרטניים, טיפול בגברים נפגעי אלימות במשפחה וסכסוכי גירושין בעצמות גבוהה, הדרכות הורים, משתתפת קבועה בוועדות למניעת התעמרות בבית אבות, תהליכי ההערכה והתערבות במקרים של ניכור הורי וחידושי קשר.
מרץ 2015 – פברואר 2016 - מדריכת פרקטיקום בקורס הכשרה לעו"ס לחוק הנוער בביה"ס המרכזי לעובדים סוציאליים.
ספטמבר 2008 – אוקטובר 2015 : עו"ס רב תחומית ועו"ס לחוק הנוער במועצה אזורית מטה יהודה.
נובמבר '99 – אוגוסט 2008 – עו"ס משפחות ועו"ס לחוק הנוער באגף הרוחה בעיריית ירושלים.
ינואר '96 – אוקטובר '98: עו"ס במרכז מתדון ירושלים ובמרכז מתדון אשדוד. עבודה עם מכורים לסמים ובני משפחותיהם.
מאי - דצמבר '95 – עו"ס מחליפה בעיריית ירושלים.

תלה"מ 24001-05-19 וייסקופף נ' וייסקופף - דו"ח הערכה

בהתאם להחלטת כבוד בית המשפט הממנה אותי כמומחית בתיק לצורך חידוש הקשר בין הקטינים ליה, נתנאלה ומשה לבין אביהם, הריני מגישה לבית המשפט דו"ח הערכה בעניין מצבם של הקטינים והקשר עם הוריהם. ההורים הופנו אלי לתהליך התערבות באמצעות כבוד בית המשפט בגין טובתם של הקטינים בקשר תקין ויציב עם שני הוריהם.

לצורך כתיבת דו"ח זה התקיימו:

פגישות עם האב, דויד, בתאריכים: 4.2.21, 14.2.21

פגישה עם האם, לריסה, בתאריך: 9.2.21

פגישה עם הקטינים ליה, נתנאלה ומשה וכן פגישת אינטראקציה עם האם בתאריך: 18.3.21 בנוסף לכך עיינתי במסמכים שהאב העביר אלי וכן במסמכים (ובכלל זאת מסמכים חסויים) המצויים בתיק המשפחה ביחידת "מעברים"

כמו כן שוחחתי טלפונית עם עו"ס שרון ספירו – המלווה את האב מזה מספר שנים באופן פרטי. הודעתי לשני ההורים כי תהליך ההערכה מסתיים תמיד בפגישה משותפת עם שני ההורים. האב כתב לי כי יהיה מוכן לשתף פעולה עם כל הנדרש, אולם הביע חששו מפני תלונות שווא של לריסה כלפיו לאחר מפגש משותף. לדבריו היו אירועים כאלה בעבר ובגינם ישב במעצר. האם העבירה אלי תשובתה קרוב לחודש לאחר ששלחתי אליהם הודעה בעניין זה. היא כתבה כי אינה מוכנה לשבת עם האב בשל החשש שלה מפניו מכיוון שהיא אלים כלפיה בעבר, ושאם "אכריח" אותה להיפגש עמו היא מבקשת שהפגישה תתקיים בחדר גדול יותר ובנוכחות אנשים נוספים.

עדכון זה לא יסקור את ההיסטוריה הקודמת בתיק, את ההיסטוריה האישית של כל אחד מבני הזוג ואת ההיסטוריה של הקשר ביניהם, היות וכבוד השופטת מכירה היטב את קורות המשפחה ואת פרטי הסכסוך בין בני הזוג, ולבית המשפט הוגשו דו"חות ואבחונים רבים בעניינים. תהליך ההערכה חושף משפחה הנמצאת בסכסוך מתמשך בעצמות גבוהה מאד.

האב, דויד וייסקופף:

במהלך הפגישות עמו דויד סיפר לי בפרוטרוט על עצמו ועל ההיסטוריה של הקשר שלו עם לריסה, ההיכרות ביניהם, השנים בהן היו נשואים והתקופה שלאחר הגירושין. דויד הינו גר, לדבריו כיום מנהל אורח חיים דתי לאומי. הוא סיפר לי כי הוא כותב כיום דוקטורט בנושא של ניכור הורי בשלוחה של טורו קולג'. עד לפרוץ מגיפת הקורונה דויד עבד בעמותות העוסקות בטיפול חסויים, עמותת "שפר" ועמותת "מטב". הוא אמר כי בעקבות הקורונה חלה ירידה בהכנסותיו וכיום הוא מתקיים ממלגות לימודים.

דויד לא רצה לחשוף שום פרט על חייו האישיים כיום, למשל האם נישא בשנית, מחשש שמא פרטים אלה יגיעו ללריסה והיא תנסה לחבל ולהזיק לו. ניכר חשש רב משימוש לרעה של לריסה בפרטיו האישיים.

לדויד תלונות קשות על התנהלותה של לריסה, הן במהלך התקופה בה היו נשואים והן לאחר הגירושין.

לדבריו במהלך השנים בהן היו נשואים לריסה התעללה בילדים ובו. למרות זאת ניסה לדבריו להגיע לשלום בית מכיוון שבמשפחה בה גדל לא היה נהוג להתגרש.

לטענתו של דויד לריסה טלטלה את ליה כאשר הייתה תינוקת ועשתה אותו הדבר גם למשה כאשר היה תינוק, בזמן שהו בארה"ב.

כמו כן טען דויד כי ללריסה רקע של פוגענות מינית בילדותה, לדבריו סיפרה לו שנהגה לפגוע מינית בילדים אחרים בגן. כמו כן טען שעבדה בעבר בחשפנות ושכאשר ארזו את הבית בארה"ב לפני שעלו ארצה, מצא בחפציה תמונות פורנוגרפיות שלה וכן תמונות בהן צילמה את ליה צילמה כתינוקת בתנחות מיניות לא מתאימות.

דויד אומר כי בתקופה בה הילדים היו עמו בקשר והגיעו לזמני שהות אצלו בבית, לריסה נהגה לעקוב אחריהם ואף שלחה משטרה לביתו וחיבלה באופן שיטתי בקשר שבינו לבין הילדים. לדבריו הילדים אמרו לו בשלב מסוים כי אימא אמרה להם שהם אינם יכולים לאהוב את שני ההורים וצריכים לבחור בין אבא לאימא.

דויד מצוי כבר שנים רבות בטיפול של עו"ס פרטית בשם שרון ספירו שנתנה לו גם הדרכה הורית. הוא אומר שככל הידוע לו לריסה מעולם לא קיבלה הדרכה הורית. כאשר הופנו ליחידה הטיפולית ייעוצית של מרכז שוסטרמן הוא הגיע לשם מספר פעמים, אך לריסה סירבה להביא את הילדים ולכן לא טופלו שם בסופו של דבר.

לשאלתי מה היה רוצה מן הקשר עם ילדיו לאחר נתק כה ארוך, אמר שהיה רוצה קשר נורמלי עם הילדים בלי שאימם תחבל בקשר. דויד אומר שרוצה להיות מעורב בחיי ילדיו, להיות נוכח בחתונות שלהם ולראות את הנכדים כשהיו. היה רוצה שלילדים יהיו שני הורים.

לדברי שרון ספירו, העו"ס הפרטית המלווה את דויד מזה מספר שנים - בשנים בהן ליוותה את דויד נוכחה שטובת הילדים תמיד לנגד עיניו. הוא אמנם הגיע למצב של חוסר אמון מוחלט בכל המערכות, הרגיש שבגדו בו והפסיק להקשיב להם, אולם הוא כן פתוח לשמוע ביקורת (לפחות ממנה) ולשנות את מה שצריך.

לדבריה אכפת לו מהחינוך של הילדים והוא רוצה לעזור להם להתקדם. הוא הגיע לבתי הספר שלהם ביחד עם שרון וניסה לבנות ביחד עם בית הספר תכנית שתעזור להם. כשהבנות למדו בבית"ס "אוולניה" היה לו קשר טוב עם בית הספר. אחר כך העבירו אותן לבית ספר אחר ללא ידיעתו והסתירו ממנו מידע.

שרון אמרה שדויד לקח את הילדים לרופאים ולאבחונים ושילם עבורם. כאשר המפגשים עם הילדים נפסקו זה כאב לו מאד, אך הוא קיבל את זה שההפסקה הינה למען הילדים ולא נלחם. הוא נסע אז לחו"ל והאריך את הנסיעה כדי ליצור מרחק. הוא קנה להם טלפונים כדי שיוכלו לדבר אתו, אך לא חייב אותם בזאת.

לדברי שרון, כאשר נכחה באינטראקציה שלו עם הילדים היא התרשמה לחיוב. התרשמה שידע איך להיות אבא.

שרון אומרת שדויד היה מוכן לוותר על כל דבר חוץ מאשר על ילדיו. עם זאת, נראה לה שהיום הוא לא לגמרי מאמין שיכול להיות שינוי בקשר שבינו לבין ילדיו.

האם, לריסה וייקופף:

לריסה מתגוררת עם שלושת הילדים ועובדת כשיננית. לריסה והילדים מקיימים בבית אורח חיים חילוני. ליה המשיכה ללמוד במסגרת חינוכית ממלכתית דתית, נתנאלה ומשה לומדים בבתי ספר ממלכתיים.

במהלך הפגישה עמה סיפרה לי גם לריסה בפרוטרוט על נישואיה לדויד ומהלך חייהם המשותפים, על הגירושין ועל התקופה שאחריהם. לדבריה מן ההתחלה ראתה שהוא אדם קשה ושתלטן, אולם ראתה עצמה כאישה חזקה וחשבה שתצליח להסתדר אתו. הם נישאו לאחר שכבר הייתה בהריון עם ליה. לדבריה לאחר הנישואין החלו התפרצויות והתקפי זעם שלו ומכיוון שכבר הייתה להם תינוקת והיא הייתה מהגרת בארה"ב, הרגישה שהיא מצויה במלכוד שאיננה יכולה לצאת ממנו. לדבריה במהלך נישואיהם היו גלים: היו תקופות בהן היה אלים כלפיה, ובכלל זאת גם אלימות פיזית. לאחר מכן היו תקופות טובות. לדבריה דויד מניפולטיבי מאד ולכד אותה במניפולציות שלו.

היא אומרת שבדיעבד גילתה שהוא שיקר גם בעניינים כספיים. לדבריה היה נוסע לארה"ב כדי לגייס כספים לעמותות עבור ילדים בסיכון שלכאורה הקים, אולם למעשה גייס את הכספים עבור עצמו וזו הייתה הכנסתו. כמו כן טוענת לריסה שדויד גנב כספים מאימה. לאחר שהתגרשו היו מפגשים של הילדים עם אביהם במרכז קשר. לדבריה הדבר נעשה בהמלצה של שירותי הרווחה. היא אומרת שהביקורים במרכז הקשר הסתיימו לאחר שדויד הפסיק להגיע.

לריסה אומרת שהילדים אף פעם לא רצו להגיע למפגשים עמו, מכיוון שזכרו את האלימות שהייתה בבית בטרם הגירושין. לדבריה היא תמיד נאלצה להביא אותם בניגוד לרצונם. כאשר זמני השהות הורחבו ועברו לביתו של דויד, בתחילה היה פיקוח על המפגשים שהתנהלו כפי הנראה בצורה תקינה, אולם לאחר שהפיקוח הוסר התנהגותו של האב השתנתה לגמרי והילדים לא רצו ללכת אליו.

לדבריה הילדים סיפרו לה שהיה עושה להם "מפגש" – כמו בגן – ומספר סיפורים עם בובות בהן הייתה אימא רעה שבסוף זרקו לפח. לריסה אמרה שליה הייתה אומרת שמפחדת ממנו ולא רצתה ללכת אליו. לדבריה היו לו עימותים שונים עם הילדים למשל לאחר שנתנאלה עשתה חורים באוזניים לעגילים ללא ידיעתו והסכמתו, הוא ניסה למשוך את העגיל בכוח ופצע אותה. אחר כך שכנע אותה לא להחזיר את העגיל ואמר לה שייקנה לה אופניים, אולם האופניים שקנה היו פגומים ולא בטיחותיים.

לריסה אומרת שכל מה שדויד העניק לילדים היה רק מראית עין של טיפול. לדבריה מעולם לא טיפל בהם כמו שצריך. ליה סבלה מהפרעת קשב ומחרדות. היא קיבלה טיפול תרופתי בתב"נ קרית יובל. דויד סירב לטיפול ובכלל זאת גם לפסיכותרפיה. הוא סירב לכך שתקבל ריטלין גם כאשר שום בית ספר לא היה מוכן לקבל אותה ללא ריטלין. ליה החלה לקבל טיפול תרופתי רק לאחר שניתנה החלטה שיפוטית בעניין זה.

לריסה מספרת שבתחילה ליה סירבה ללכת לאביה ולאחר מכן גם אחיה הצעירים ממנה סירבו לכך בכל תוקף. היא מספרת שבינה לבין הילדים היו עימותים רבים בעניין זה, מכיוון שבמשך זמן רב חייבה אותם להיפגש עם אביהם כנגד רצונם. משנת 2015 לילדים אין קשר עם האב.

הילדים:

שלושת הילדים נאים ומטופחים בהופעתם החיצונית. למרות שלא רצו להגיע לפגישה היות ונפגשו כבר עם עובדים סוציאליים ומטפלים רבים, כולם שיתפו פעולה ושוחחו עמי בהרחבה.

ליה – בת 17, תלמידת כיתה י"א. לא רצתה לספר באיזו מגמה לומדת כי לא רוצה שזה יעבור לאבא. אומרת שלא רוצה את הפגישה עמי, "רוצה רק לגמור עם זה. ככה זה כל שנה אותו דבר". אומרת ש"לא רוצה שום קשר עם הבן אדם הזה, הוא משוגע, הרס לנו את החיים, החיים שלנו מושלמים בלעדיו". אומרת על אביה שהוא פסיכופת, שהטריד אותם כל החיים, שהוא משקר תמיד ושאימא מנסה כל החיים להגן עליהם מפניו.

לדבריה אביה שיקר כשאמא ממררת להם את החיים, אבל זה לא נכון. היא אומרת שאפילו לראות אותו ברחוב עושה להם רע בגלל הטראומות שיש להם ממנו.

לשאלתי מה הטראומות שיש להם מן האב, היא אומרת שהיכה אותם כשהיו קטנים, השליך את אחותה הקטנה לרחוב והשאיר אותם לבד בגיל בו היו צעירים מכדי להישאר לבד. היא מספרת שזה היה עוד לפני שהוריה התגרשו. ליה אומרת שיש לה זיכרונות מגיל צעיר מאד, אפילו מגיל שנתיים. הזיכרונות הינם שליליים בלבד.

היא מספרת שכשהייתה בת תשע או עשר ואחיה היו צעירים יותר, אביהם הכריח אותם לצפות בסרט "מלחמת הכוכבים". לדבריה הסרט גרם לה לחרדות. היא מספרת שכשהיו אצלו לא נתן להם לאכול, היה נתן להם פירות רקובים או שלא נתן להם כלל אוכל.

ליה מספרת כשהייתה כבת אחת עשרה, בכיתה ה', נמאס לה ללכת לאביה והיא התחבאה בבית הספר כדי שלא ימצא אותה כאשר הייתה צריכה ללכת אליו קיוותה שאימא תגיע במקומו. בסופו של דבר יצאה ואמרה לו שלא רוצה ללכת אליו. מאז הפסיקה לבוא אליו. לדבריה אחיה הצעירים פחדו לומר לאב שלא רוצים לבוא ועל כן המשיכו להגיע אליו. כשאחיה היו עם האב ליה הייתה לבדה עם האם. היא אומרת שהיא ואימה קיוו שהוא לא עושה משהו רע לאחיה.

ליה אומרת שהפעם האחרונה בה ראתה את אביה הייתה כשלמדה בכיתה ז' והאב הגיע פעם אחת לבית הספר שלה. היא אומרת שהיא לא יודעת כיצד נודע לו היכן היא לומדת, אבל הביקור של בבית הספר הפחיד אותה. היא חושבת שהדבר היחיד שמרתיע את אביה הוא משטרה ומכיוון שליד בית הספר בו לומדת כעת יש הרבה משטרה, הוא לא מגיע לשם.

ליה מספרת שבשנה שעברה, כאשר עברו דירה, האב הגיע לבניין שלהם והתקין שם מצלמות. הם התלוננו במשטרה וקיוו שיאסר. לדבריה הוא היה עצור למשך ארבע עשר ימים ואז שוחרר. היא אומרת שהם הצטערו מאד ששוחרר מן המעצר.

ליה אומרת שהתחננו בפני אימא לא להביא אותם היום לפגישה אתי כי זה מזכיר להם את אבא והם לא אוהבים להיזכר בו.

לשאלתי היא עונה שאין להם שום זיכרון טוב עם אבא. היא אומרת שאמר שיעשה להם יום כיף וייקח אותם ללונה פארק, אולם לא עשה זאת. היא כן זוכרת פעם אחת בה נסעו לחבר של אביה שגר בצפון והלכו ביחד לים, אך אומרת שאז פחדו רוב הזמן מכיוון שהיו רחוקים מאימא. ליה מספרת שאביה פרץ לקבוצת הווטסאפ של בנות כיתה כשהייתה בכיתה ו' וכתב שם דבר בשמה, לדבריה "דברים מגעילים" כגון "אני אוהבת את אבא שלי", עד שנאלצו לסגור את הקבוצה. היא מספרת שאביה נתן לה את מכשיר הטלפון והיא הכניסה לשם מספרים של חברותיה. היא אומרת שאימה אמרה לה לא לעשות זאת (לא להכניס לטלפון מספרים של חברות) אולם היא עשתה זאת ובדיעבד הצטערה על כך.

היא סבורה שאביה רוצה בקשר עמם רק כדי להציק להם ולאמלל אותם. היא אומרת ששמעה זאת מאימה וגם מאביה שסיפר להם סיפורים מפחידים על עצמו – למשל שכמעט רצח את אחיו כאשר היו ילדים. היא אומרת שסיפר להם זאת כדי לעשות להם רע. ליה שוללת את האפשרות שהוא מתגעגע אליהם ורוצה בטובתם. היא אומרת שכך עשה גם להוריו – הציק להם ואמלל אותם. לדבריה בעבר היה קשר בין הסבים מצד האב לבין אימא שלה. היא אומרת שגם הם אומללים. לאחר שאביו של דויד נפטר גם הקשר עם הסבתא נעשה רופף וכיום אין קשר אתה. מסבתה (מצד אבא) כן יש לה זיכרון אחד טוב, כאשר הביאה להם ממתקים מחו"ל. ליה אומרת כשכאביה לא נמצא בסביבה – הכל מושלם. הולכים לבית הספר ויש להם חיים טובים.

נתנאלה – בת חמש עשרה, תלמידת כיתה ט'. לא רוצה שאביה ידע היכן לומדת. נתנאלה לא רוצה לספר שום דבר על עצמה כי לא רוצה שאביה ידע עליה דברים. היא אומרת שהיא לא אוהבת אותו בשום צורה ושהרס לה חצי מהחיים עד שהפסיקה להיפגש אתו ואז נהיה לה טוב. לשאלתי מה היה כל כך רע כאשר הייתה בקשר עם אבא, היא עונה שלא רוצה להיזכר בזה. אחר כך מספרת שהיא סרט מפחיד שהכריח אותה לראות. בסרט הייתה אימא שמתה וכאשר שאלה את אבא מדוע האימא מתה, אמר לה שכל אימא צריכה למות. נתנאלה אומרת שאבא סיפר לה דברים מפחידים, לא אמיתיים ולא הגיוניים (כגון ההסבר שנתן לה על מות האם בסרט). נתנאלה אומרת שלא אפשר לה להתקשר לאימה כאשר היו בביתו למרות שהייתה זקוקה מאד לשיחת הטלפון אתה מכיוון שפחדה לישון אצלו. כדי להצליח לדבר עם אימה הייתה צריכה להסתתר מפניו ולשוחח עמה בסתר. נתנאלה אומרת שאביה לא דאג להם, אלא רק רצה שיסבלו. היא מספרת שפעם אביה הגיע לבית הספר והביא לה מתנה ליום הולדת. היא אומרת שנבהלה מאד מכך שהגיע, קפאה במקום ולא הייתה מסוגלת לדבר אתו. היא אומרת שלא לקחה את המתנה ושהיא מניחה שהמתנה הייתה מהזבל. לשאלתי מדוע חושבת שהביא לה מתנה מהזבל, היא אומרת שאביה אינו אדם שאוהב להשקיע באנשים אלא רק רוצה לגרום להם סבל. נתנאלה אומרת שעם אבא רק סבלה והיא לא רוצה להיזכר בסבל שעברה אתו. עם אימה ועם אחיה יש לה חוויות טובות. על הקשר עם אימה היא אומרת שהוא "מדהים". לדבריה אין להן מריבות, לעיתים יש ויכוחים קטנים, אך כשאני מבקשת דוגמא לוויכוחים כאלה היא לא יודעת לתת דוגמא לכך. היא אומרת שהיא תמיד מקשיבה לאימה ועושה תמיד דברים שישמחו את האם וכך גם אימא – תמיד

מחפשת כיצד לשמח את הסובבים אותה. לדבריה הדבר שמשמח אותה ביותר וגורם לה לאושר הוא לראות את אימה שמחה.

נתנאלה אומרת שאוהבת גם את בית הספר שלה, את החברות ואת המורים. הדבר שהיא הכי אוהבת בבית הספר הוא שאביה לא היה שם.

משה – בן שלוש עשרה, חודש לפני המפגש עמו חגג בר מצווה. תלמיד כיתה ז'. מעדיף שאביו לא ידע היכן הוא לומד. אומר היו בעבר מקרים שהאב הגיע לבית הספר שלו וזה לא היה לו נוח, היה צריך להפסיד זמן לימודים. לא רוצה לראות אותו. מספר שאוהב מוזיקה וספורט. לא מנגן אך אוהב ראפ. עוסק בספורט – רץ ומרים משקולות. לא אוהב את הלימודים בזום אך כן אוהב שיש בית ספר, אז מבין יותר את החומר הנלמד ונפגש עם חברים.

על הקשר עם אחיותיו אומר ש"לפעמים מעצבן ולפעמים כיף". בבית יש לו חדר משלו. משה אומר ש"אימא היא הכל בשבילי" ושהוא ממש אוהב אותה. אומר שהיא עושה הכל עבורו, משלמת על ציוד לדברים שאוהב והיא הדבר הכי חשוב שיש לו בחיים. לדבריו אין בינו לבין אימא מריבות.

כשאני שואלת אותו על אבא אומר שזה נושא רגיש והוא לא אוהב לדבר על זה. מספר שהפעם האחרונה בה ראה את אביו הייתה לפני כשנה כאשר אבא הגיע לבית הספר שלו. הוא אומר שלא ידע שהוא יגיע לבית הספר וכשראה אותו ניסה להתחבא. משה אומר שאבא גרם לו להרבה סיוטים ולימד אותו דברים רעים מאד. לשאלתי מה לימד אותו ענה שלימד אותו קללות. הוא מספר שפעם שמע את אבא מקלל ואז אבא לימד אותו קללות. לדבריו לא למד מאבא שום דבר טוב.

משה מספר שנפגש עם אביו באופן מסודר כשהיה בכיתה ב'. הוא זוכר שהביקורים בבית של אבא היו נוראיים – מספר שאבא הביא לו משחת שיניים עם נמלים עליה. הוא מספר שכשהלכו לביתו של האב הוא היה נכנס למקלחת ומתפלל לאלוהים שיביא לו את אימא. הוא מספר שאבא היה מראה לו סרטים מפחידים. כמו כן הוא אומר שאביו צילם את אחיותיו באזורים הלא צנועים שלהן. לשאלתי כיצד יודע זאת עונה שאחיותיו סיפרו לו.

משה אומר שכשהיה קטן, בערך עד גיל שבע, הוא לא הבין מדוע הוריו גרושים וקיווה שהם יחזרו לחיות יחד, אך עכשיו לא רוצה בזאת יותר. לשאלתי מה אבא עשה לו חוץ מאשר להראות לו סרטים מפחידים, משה עונה שלא רוצה לדבר על זה. הוא אומר שאבא שלו משוגע, שלא אכפת לו מהילדים שלו, שהוא רוצה לעצבן, להציק ולהרוס להם את החיים.

משה אומר שהוא שולח מכתבים ודברים רעים לאימא, תובע אותה בבית המשפט. הוא אומר שאין לאביו עבודה ושהוא תובע אנשים סתם. לשאלתי כיצד יודע זאת, הוא עונה ששמע מאימא שאבא תובע אותה. היא לא אמרה לו זאת במפורש, אך כשהלכה לדין בית המשפט סיפרה לו שאבא תבע אותה.

משה אומר שאביו גרם לליה לשתות תרופות כל החיים כי בגללו נגרמו לה סיוטים. הוא מספר שהוא ונתנאלה התחבאו פעם בשירותים של בית הספר כדי שאבא לא ימצא אותם.

מספר שפעם אבא השאיר אותם לבד בבית כשהיו קטנים והלך לשעה או שעתיים. משה אומר שהיה אז כבן ארבע וזוכר זאת.
לדבריו אין לו כלל זיכרונות טובים מאבא.
משה אומר שכשאבא הבין שהם לא רוצים אותו ניסה להוציא אותם לבלות. לקח אותם לסופרלנד שם ניסה להעלות את משה למתקנים אליהם לא היה אמור לעלות ושהפחידו אותו.
משה אומר שרוצה שאביו לעולם לא ידע היכן הוא גר והיכן לומד כי אז יבוא לקלקל ולהרוס להם את החיים.

אינטראקציה בין הילדים לאם:

במהלך חלק זה של הפגישה הילדים היו הרבה יותר נינוחים ורגועים. הם נראו שמחים וצחקו ביחד. הם סיפרו שיש ביניהם מריבות לפעמים, אך לאחר מכן משלימים ומשתוללים ביחד.
לריסה הראתה לי תמונות מבר המצווה של משה בחודש שעבר. הם סיפרו שהיו בכותל וגם עשו "פיינטבול". לריסה סיפרה שהמשפחה מחו"ל נכחה בבר המצווה בשידור חי. הם בירכו את משה וגם החמיאו לה – איך גידלה כאלה ילדים מוצלחים בתנאים כל כך קשים.
לריסה והילדים סיפרו שאימא עושה את רוב עבודות הבית. הילדים עוזרים לפעמים אך אין מטלות קבועות. משה מוריד את הזבל, לאחרונה ליה מבשלת הרבה וגם אופה, נתנאלה שוטפת כלים ומטאטאה.

לריסה אמרה שכולם אוהבים להיות ביחד. הם מספרים על הסגרים שהיו בשל הקורונה. אומרים שבסגר הראשון היה כיף, בישלו הרבה, טיילו ליד הבית. בסגרים הבאים זה כבר נמאס. סיפרו שבסגר רבו יותר כי היו סגורים בבית.

ליה אמרה שלעיתים יש גם ויכוחים עם אימא – למשל על לימודים, אך לאחר מכן הן משלימות. נתנאלה אומרת שאפשר לצחוק עם אימא הרבה. לפעמים שוכרים מכונית ויוצאים לחופשה ביחד ונהנים מזה מאד.

הילדים סיפרו שלשלושתם יש חברים. הם אמרו שליה החברותית ביותר וגם זו שהכי אוהבת ללמוד. לדבריה בתיכון עשתה קפיצה משמעותית מבחינת התקדמות בלימודים.

לריסה אמרה שכולם חכמים ולכל אחד יש מקצוע אותו אוהב ללמוד.

לשאלתי על ההבדלים באישיות ביניהם, הם ענו שמשה הכי "שטותניק", ליה התלמידה הכי טובה, נתנאלה אוהבת לנהל שיחות נפש עם חברים. הם אמרו שנתנאלה גם הכי חסרת טקט.

לריסה אפשר לילדים לדבר והאווירה בחדר נינוחה ורגועה.

הילדים אמרו שהם הכי אוהבים לחבק את אימא ולעשות שטויות. סיפרו שיש להם בדיחות משפחתיות שזרים לא מבינים.

הילדים סיפרו שכל משפחתה של לריסה חיה בחו"ל. לדבריהם יש להם חברי משפחה בארץ אבל לא הרבה.

לדברי הילדים אבא זה הדבר היחיד שמפריע להם בחיים. הם אמרו שהוא לא אבא, אלא אדם זר ומשוגע שמגעיל להיזכר בו ושקשה אפילו לדבר על אדם שעשה להם כל כך רע בחיים. לא נעים להם להיזכר בו. הם סבורים שהוא לא באמת אוהב אותם אלא רק רוצה לעצבן ולהציק להם. האם לא הגיבה על דברי הילדים.

סיכום:

מדובר במשפחה המצויה בסכסוך מתמשך בעצימות גבוהה, כאשר בין הילדים לבין אביהם שורר נתק ממושך מאד – כשש שנים.

המשפחה מוכרת היטב ביחידת "מעברים" של אגף הרווחה בעיריית ירושלים המלווה את המשפחה במשך שנים רבות. שני ההורים עברו אבחון מסוגלות הורית שלא שלל את המסוגלות של אף אחד מהם.

שני ההורים מציגים נרטיב שונה ומנוגד, כאשר כל אחד מהם מאשים את השני בהורות לקויה עד כדי בהתעללות בילדים ובהסתה כנגדו.

האב מפגין חוסר אמון קיצוני בשירותי הרווחה וכן בתב"נ בקרית יובל שם טופלה בעבר הבת ליה. הוא אף הגיש מספר תביעות משפטיות כנגד רשלנות מקצועית של אנשי מקצוע שטיפלו במשפחה. מזה מספר שנים שהוא מלווה על ידי עו"ס פרטית המטפלת בו – הגברת שרון ספירו. לאב קשר טוב אתה, יש לו אמון בה והוא מרגיש שנעזר בה מאד. עו"ס ספירו מתארת גם היא קשר של אמון ויכולת של האב לקבל ביקורת, להיעזר ולהשתנות. היא רואה אותו כהורה מיטיב שטובת ילדיו לנגד עיניו.

שלושת הילדים מתארים את אביהם בצורה דמונית חד משמעית ומוחלטת, אדם שהמוטיבציה היחידה שלו הינה להציק, להתעלל ולגורם להם לסבל. הם שוללים כל הסבר אחר המוצע להם לפיו גם אם ניסיונותיו של האב ליצור עמם קשר נעשו בצורה לא מתאימה, הרי שבבסיסם עמדו תחושות של אכפתיות, געגועים ואהבה כלפיהם. הילדים נותנים דוגמאות לאופן בו האב התעלל בהם לתפיסתם, פגע בהם והזניח אותם כאשר נראה כי אין פרופורציה הולמת בין תוכן הדוגמאות אותן נותנים, למשל שחייב אותם לצפות בסרט "מלחמת הכוכבים" או שהיו נמלים במשחת השיניים בביתו, לבין התחושה הקיצונית של התעללות והזנחה אותה מתארים.

את אימם מתארים הילדים כ"אימא מושלמת". החיים עמה מתוארים כהרמוניים, שמחים ו"מושלמים". הדבר היחיד אותו הם רואים כעלול לחבל בהרמוניה זו הינו חזרתו של האב אל חייהם באופן כלשהו.

תפיסה זו של פיצול בין ההורים, כאשר אחד מהם מוצג כדמון בעוד שההורה השני מוצג ככליל השלמות, אופיינית למצב תודעה של ניכור הורי בקרב ילדים. נראה כי האם, לצד טיפול מסור בילדים, תרמה באופן פעיל להשחרתו של האב בעיניהם כפי שעולה גם מדברים שהילדים עצמם סיפרו וגם מדו"חות של אנשי מקצוע שפגשו במשפחה. יחד עם זאת, אין ביכולתי לשלול את טענתה של האם כי כאשר הילדים היו במפגשים בביתו של האב ללא פיקוח הוא עסק גם כן בהשחרתה, כפי שסיפרה על ה"מפגשים" שהיה עושה להם בהם שיחקו בבובה של "אימא רעה" שבסוף זרקו לפח. מן המפגשים עם בני המשפחה ומן החומר עליו עברתי, אני מתרשמת כי לשני ההורים יש חלק בנתק אליו הגיעו.

כיום נראה כי הילדים נמצאים במצב רגשי טוב יותר, שמחים יותר ומתפקדים היטב בבית הספר ובחברה. ברצוני לציין כי מצב זה הינו אופייני למצבים של ניתוק קשר. הילדים אינם מסוגלים לעמוד בקונפליקט הקשה שבין הוריהם ו"בוחרים צד". בטווח הקצר, הפיצול בין ההורים והבחירה בקשר עם אחד מהם וניתוק מן ההורה השני יוצר אצל הילדים תחושה של הקלה ושל רווחה. הנזקים החמורים של הנתק והפיצול נצפים בדרך כלל בשלבים מאוחרים יותר.

המלצות

מתוך גוף הידע המקצועי ההולך ומצטבר, טובתם של ילדים הינה בקשר תקין עם שני הוריהם גם במקרים של גירושים בעצימות גבוהה. אני סבורה כי גם במשפחה זו היה זה לטובתם של הילדים להיות בקשר עם שני הוריהם. עם זאת מדובר במקרה סבוך במיוחד של קונפליקט בעצימות גבוהה ונתק ממושך מאד בין הילדים לבין אביהם. כמו כן, חידוש קשר דורש תקשורת מינימלית בין ההורים, מה שנראה שיהיה מורכב מאד להשיג במשפחה זו.

בשל מורכבות המקרה אין אפשרות לטפל בו בקליניקה פרטית על ידי מטפל אחד בלבד. לפיכך לא אוכל לקבל את המשפחה לטיפול לצורך חידוש קשר בין האב לילדים.

נראה כי בשל חוסר האמון הקיצוני של האב במערכת הרווחה ובריאות הנפש, והתביעות שהגיש כנגד אנשי המקצוע שהיו מעורבים, לא ניתן גם להפנות את המשפחה לטיפול בשירות ציבורי.

ניתן לבחון את האפשרות לטפל במשפחה במכון העוסק בטיפולים בחידוש קשר - למשל ביחידה לחידוש קשר ב"מרכז דעה" שבניהולה של הגב' ללי גרשנזון.

בכבוד רב

חנה סימקין – עו"ס MSW